

แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลบ้านไร่ อำเภอนครหลวง จังหวัดสงขลา

Guidelines for Occupational Promotion of The Elderly in Banrai Sub District
Municipalities Hat Yai District Province Songkhla

สุกัญญา วัฒนล้ำไธสง¹

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการของผู้สูงอายุในเรื่องการฝึกอบรมวิชาชีพ และแนวทางการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลบ้านไร่ อำเภอนครหลวง จังหวัดสงขลา โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่ม ร่วมกับกลุ่มผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมกับชมรมผู้สูงอายุ จำนวน 40 คน และกลุ่มผู้บริหารของเทศบาลตำบลบ้านไร่ จำนวน 10 คน

ผลการศึกษา ความต้องการของผู้สูงอายุในเรื่องการฝึกอบรมวิชาชีพ และแนวทางการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุนั้น พบว่าผู้สูงอายุมีความต้องการในการฝึกอบรมวิชาชีพ อาชีพที่ผู้สูงอายุต้องการ คือ อาชีพนวดแพทย์แผนไทย ทำลูกประคบ และอาชีพทำดอกไม้จันทน์ซึ่งหน่วยงานเทศบาลตำบลบ้านไร่ ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจโดยมีวิทยากรมาให้ความรู้ สร้างกิจกรรมสานความสัมพันธ์ในชุมชน สนับสนุนการรวมกลุ่มอาชีพ ส่งเสริมกลุ่มอาชีพในท้องถิ่นที่มีอยู่แล้ว สนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆ ที่เหมาะสมต่อการประกอบอาชีพ จัดตั้งแหล่งเงินทุน ส่งเสริมด้านการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์และจัดหาสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชุมชน จัดโครงการส่งเสริมอาชีพในท้องถิ่น มีการติดตามประเมินผลปรับปรุงแก้ไขพัฒนา เพื่อสร้างความเข้มแข็งในอาชีพตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุในท้องถิ่น และให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต โดยอาศัยภูมิปัญญาและทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสร้างผลผลิต และผลิตภัณฑ์ตลอดจนส่งเสริมอาชีพที่เป็นประโยชน์และนำไปสู่ความต้องการของผู้สูงอายุอย่างแท้จริง

คำสำคัญ : การส่งเสริมอาชีพ ผู้สูงอายุ

¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น 40002 ประเทศไทย
Master of Public Administration (Local Administration), College of Local Administration, Khon Kaen University, Khon Kaen 40002, Thailand.

Abstract

The study is intended to study the needs of the elderly for professional training. And guidelines for promotion of elderly people occupation. Municipal ban Rai, Hat Yai, Songkhla By collecting data from in-depth interviews and group discussions Together with a group of elderly people who attend the community elderly. The number of 40 people and a group of executives of the municipal ban Rai of 10 people.

The educational needs of the elderly in professional training. And guidelines for promotion of elderly people occupation. I found that elderly people with needs in professional training. Elderly people occupation is. Professional massage Thai traditional medicine, Ball Do, And professional flower making CHAN. Municipal authorities, which ban Rai they should be understanding. Understanding with the researcher, knowledge Community relations activities. Supporting professional integration Promotion of local professional group that already exists. Budget support materials The tools that are appropriate to the occupation. Establishment of supplementary funding source for public relations. The product and the community product user-friendly distribution. Organize a project to promote the local profession. A revised evaluation development. To strengthen the profession meets the needs of the elderly people in the local area and, in accordance with the way of life. Based on local resources and knowledge to enhance the performance, productivity and product creation. As well as promoting the profession and contribute to the needs of the elderly.

Key words: Guidelines for Occupational Promotion of The Elderly

บทนำ

สถานการณ์ผู้สูงอายุไทยในปัจจุบัน ประเทศไทยมีแนวโน้มเข้าสังคมผู้สูงอายุเช่นเดียวกับหลายๆ ประเทศทั่วโลก ซึ่งอัตราการเพิ่มของจำนวนประชากรไทยลดลงสืบเนื่องมาจากการวางแผนครอบครัว ซึ่งพบว่าปัจจุบันประชากรไทยมีอัตราเจริญพันธุ์โดยรวมลดลงต่ำกว่าระดับทดแทนถึงประมาณ 1.8 คน หรือผู้หญิงหนึ่งคนจะมีลูกไม่เกิน 2 คน อีกทั้งประชาชนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น แสดงว่าในอนาคตประเทศไทยน่าจะมีประชากรสูงอายุมากกว่าประชากรวัยเด็ก เพราะฉะนั้นประชากรไทยและประชากรทั่วโลกจะต้องมีแผนการพัฒนาสังคมและ

เศรษฐกิจเพื่อรองรับระบบสังคมในอนาคตต่อไป (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2553)

เนื่องจากการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุในชนบทภาคใต้ เป็นระบบการทำงานที่ไม่มีภาระเกษียณอายุสามารถทำงานต่อไปเท่าที่มีความสามารถทำได้ โดยผู้สูงอายุที่ยังสามารถช่วยเหลือตนเองได้ก็จะดูแลตนเองในด้านการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และช่วยเหลืองานของครอบครัวทั้งภายในบ้านและนอกบ้าน นอกจากนี้ผู้สูงอายุยังมีกิจกรรมอื่นที่ไม่ใช่การประกอบอาชีพ ซึ่งจะเห็นได้ว่าสิ่งเหล่านี้เป็นกิจกรรมทางกายทั้งสิ้น และหากปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอก็จะส่งเสริมให้มีสุขภาพที่ดี (ประไพวรรณ ศรีเมธาวรรณ, 2553)

เทศบาลตำบลบ้านไร่ (เทศบาลตำบลบ้านไร่, 2551) ตั้งอยู่ในท้องที่ตำบลบ้านพรุ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เดิมมีสภาพเป็นพรุ บ้านพรุเป็นชุมชนเก่าแก่ที่ตั้งชุมชนอยู่ในแถบลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภามาตั้งแต่สมัยโบราณ ชื่อตำบลบ้านพรุ ตามหลักฐานบันทึกของ นายสงค์ รักรัษวงศ์ อดีตกำนันตำบลบ้านพรุ นั้นมีที่มาจากภูมิประเทศอันเป็นที่ตั้ง ซึ่งเมื่อก่อนมีสภาพเป็น “พรุ” กระจายอยู่ทั่วไป ปัจจุบันพรุที่ยังเหลืออยู่ เช่น พรุสาคร

เทศบาลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอำนาจหน้าที่ในการดูแล และจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น ย่อมมีอิสระในการกำหนดนโยบาย การบริหาร การให้บริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะ (สมาพันธ์ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย, 2551:113) มีความเป็นอิสระในการดำเนินการ เป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ที่ให้ประชาชนมีสิทธิมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น ซึ่งเป็นรูปแบบการปกครองที่เรียกได้ว่าเป็นประชาธิปไตย และใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด อยู่ในสภาพผสมผสานของลักษณะความเป็นเมืองกับชนบทรวมอยู่ด้วยกัน ประชาชนจึงอยู่ด้วยกันอย่างหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นอย่างอาชีพ ฐานะ รายได้ ความเป็นอยู่ สภาพแตกต่างกัน ดังกล่าว จึงมีผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองของเทศบาลเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทศบาลตำบลบ้านไร่เป็นเทศบาลกำลังพัฒนาต้องประสบปัญหาในการให้บริการประชาชน ทั้งตามอำนาจหน้าที่และภารกิจถ่ายโอนที่เพิ่มมากขึ้นเป็นเงาตามตัว โดยเฉพาะปัญหาของประชาชนที่เพิ่มขึ้นและต้องการการช่วยเหลือจากหน่วยงานของภาครัฐ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านพื้นฐานต่างๆ ปัญหาทางด้านสังคม ปัญหาการเมือง ปัญหาเศรษฐกิจ รวมถึงปัญหาของผู้สูงอายุที่อาจจะมองว่าเป็นปัญหาเล็ก ๆ แต่ถ้าเรามองลึกลงไปในระดับประเทศแล้ว ปัญหาผู้สูงอายุนั้นมีความสำคัญและใหญ่พอกับปัญหาด้านอื่นของประเทศเป็นอย่างมาก

ประชากรที่เป็นผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านไร่ รวมทั้งหมด 525 คน ซึ่งมีการรวมกลุ่มผู้สูงอายุจำนวน 2 ชมรม จำนวนสมาชิกในชมรมทั้งสองชมรมรวมกัน 40 คน เพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมออกกำลังกาย กิจกรรมทำเครื่องแกงตำมือ กิจกรรมทำดอกไม้จัน และกิจกรรมเข้าวัดสวดมนต์ทุกวันอาทิตย์ เป็นต้น ส่วนผู้สูงอายุที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มกับทางชมรมผู้สูงอายุก็อยู่บ้านเลี้ยงดูหลานหรือทำกิจกรรมในเวลาว่าง เช่น ปลูกผักสวนครัว เลี้ยงเป็ด เลี้ยงไก่ เลี้ยงวัว และรับจ้างทั่วไป เป็นต้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความต้องการของผู้สูงอายุในเรื่องการฝึกอบรมวิชาชีพ
2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านไร่

แนวคิด ทฤษฎี

จากการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาผู้สูงอายุแบบมีส่วนร่วม (เบญจวรรณ สีสด, 2552) แนวทางการพัฒนาผู้สูงอายุแบบมีส่วนร่วมในการรวมกลุ่มชมรมผู้สูงอายุ เพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนการประกอบอาชีพในชุมชน ให้มีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนที่มีอาชีพเดียวกัน รวมกลุ่มเพื่อสร้างพลังของการพัฒนา การเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ร่วมดำเนินกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นที่คล้ายกันหรือเหมือนกัน โดยประชาชนและเพื่อประชาชนในท้องถิ่นหรือเป็นแนวทางการร่วมมือระหว่างประชาชน และเจ้าหน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมประชุม ปรึกษาหารือ มองภาพรวมด้านอาชีพของท้องถิ่น เพื่อการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างพื้นที่ เครือข่าย อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการและแก้ไขปัญหาได้ตรงตามความต้องการของประชาชนทั้งในระดับบุคคล ระดับครัวเรือนและระดับกลุ่ม ดังนั้น เพื่อความสะดวกในการให้ความช่วยเหลือและการติดตามประเมินผล องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ควรส่งเสริมให้มีการจดทะเบียนอาชีพในเขตพื้นที่ โดยมีแนวทางการจดทะเบียนของกลุ่มอาชีพ

แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ

จากการศึกษาเรื่องแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ (สุไรพร ลำเลา, 2554) จากการสัมมนาโครงการการฝึกอบรมสร้างความเข้มแข็งให้กับครอบครัวชุมชน ตำบลฝายแก้ว และจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุ พบว่าตำบลฝายแก้วเป็นชุมชนที่ประสบกับปัญหาหลายประการ ซึ่งได้จัดหมวดหมู่ และได้สรุปเป็นแนวทางการส่งเสริมอาชีพ ได้ดังนี้

1. ปัญหาเศรษฐกิจ พบว่ามีหนี้สินกับกองทุนหมู่บ้าน และ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เช่น รายได้ลดลง ปัจจัยการผลิตที่มีต้นทุนสูง ตลอดจนสินค้าในตลาดมีราคาแพง ดังนั้นจึงควรมีการฝึกอบรมตามความต้องการของผู้สูงอายุ ในท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสร้างผลผลิต และผลิตภัณฑ์ ตลอดจนส่งเสริมอาชีพ และสร้างโอกาสให้เกิดการทำงาน สร้างรายได้

2. ปัญหาการร่วมพัฒนาชุมชน ชุมชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการพัฒนาในลักษณะของการเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น ขาดการวางแผน ขาดความร่วมมือ ยังเน้นผลประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวมชุมชนเอง ดังนั้นจึงควรมีการอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจ โดยมีวิทยากรมาให้ความรู้ สร้างกิจกรรมสานความสัมพันธ์ในชุมชน อีกทั้งยังส่งเสริม สนับสนุน การรวมกลุ่มอาชีพ ส่งเสริมกลุ่มอาชีพในท้องถิ่นที่มีอยู่แล้ว ส่งเสริม สนับสนุน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ ที่เหมาะสมต่อการประกอบอาชีพ เพื่อสร้างความเข้มแข็งในอาชีพ อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาอาชีพต่อไป

3. มีการรวมตัวกันแบบหลวมๆ ขาดเงินทุน ไม่มีตลาดถาวร ขายผลิตภัณฑ์ไม่ได้ ทำให้สมาชิกบางคนต้องถอยออกไป ดังนั้นจึงควรมีการจัดตั้งเงินทุน ส่งเสริมด้านการประชาสัมพันธ์ ผลิตภัณฑ์ และจัดหาสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชุมชน จัดวิทยากรมาอบรมให้ความรู้ด้านการบัญชีการจัดการการเงินและงบประมาณ การจัดการผลิต การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การวางแผน และการจัดการตลาด และมีการติดตามประเมินผล โครงการการส่งเสริมอาชีพในท้องถิ่น และปรับปรุงแก้ไขพัฒนาไปสู่ความต้องการของผู้สูงอายุอย่างแท้จริง

ทฤษฎีแนวทางการฝึกอาชีพผู้สูงอายุ

จากการศึกษาเรื่อง การฝึกอาชีพสำหรับสังคมผู้สูงอายุ (เกษมพันธ์ วัฒนานรงค์, 2554) สังคมปัจจุบันเป็นสังคมที่ยึดถือการทำงานเป็นสำคัญ (Work Oriented Society) การจัดการศึกษาในปัจจุบัน ไม่เฉพาะอาชีวศึกษา (Vocational Education) เท่านั้นที่ต้องการให้ผู้จบการศึกษาออกไปทำงาน หรือประกอบอาชีพตามที่ได้ศึกษามาแม้แต่การจัดการศึกษาประเภท Liberal Education มีกระบวนวิชาทางด้าน Liberal Arts จำนวน 7 สาขาวิชาได้แก่ไวยากรณ์ ตรรกวิทยา การพูด เลข เรขาคณิต ดนตรีและดาราศาสตร์ เป็นการศึกษาของพวกผู้ดีในสมัยก่อน ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นเครื่องประดับชีวิตในปัจจุบันสามารถนำความรู้ไป ประกอบอาชีพได้ การจัดการศึกษา ในปัจจุบันจึงเป็นการเตรียมบุคคลากรเข้าสู่โลกของงานและอาชีพมากกว่าที่จะใช้ความรู้เป็นเครื่องประดับชีวิตอย่างแต่ก่อน การประกอบอาชีพ หรือการมีงานทำ นอกจากจะเป็นการใช้ ความรู้ความสามารถที่มีอยู่เพื่อการยังชีพและสร้างครอบครัวแล้ว ยังเป็นการสร้างเกียรติภูมิ

และคุณค่าให้กับผู้ทำงานและสังคม นอกจากนั้นสังคมปัจจุบันยังให้การยอมรับกับบุคคลที่มีงานทำ หรือมีอาชีพมากกว่าบุคคลที่ไม่มีอาชีพอีกด้วย

สังคมผู้สูงอายุที่กำลัง จะเกิดขึ้นในสังคมไทย หมายถึงสังคมที่มีคนที่มีผู้สูงอายุมากขึ้นและคนเหล่านั้นอาจจะถูกเลิกจ้าง งานเพราะเกณฑ์ทางอายุที่กำหนดไว้เช่น 55 หรือ 60 ปี เป็นต้น แต่ในปัจจุบันความเจริญทางการแพทย์ และลักษณะงานที่เป็นวิชาชีพชั้นสูงไม่ต้องใช้แรงมากในการทำงานจึงไม่ทำให้ ผู้ที่ทำงานมีร่างกายทรุดโทรมไปตามวัยอย่างมากเช่นแต่ก่อน คนที่เกษียณอายุราชการในบางตำแหน่งงานเป็นตัวอย่างที่ดี แม้มีอายุ 60 ปีแล้วยังแข็งแรงและสามารถทำงานได้อย่างดีด้วยประสบการณ์และความรู้ที่มี อยู่ ถ้าสังคมไม่นำทรัพยากรบุคคลเหล่านี้มาใช้ประโยชน์ก็นับว่าน่าเสียดายแต่สำหรับผู้ที่ต้องการเลือกอาชีพทำหลังจากที่ต้องออกจากงานที่เคยทำอยู่เพราะเกณฑ์อายุบังคับไว้จึงเป็นกระบวนการที่จะทำให้บุคคลเหล่านั้นสามารถใช้ชีวิต อย่างมีความสุข และอาจจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการมีชีวิตช่วงวัยที่เข้าสู่วัยชราใน สังคมที่ยึดถืองานเป็นสำคัญนี้ได้ ถ้าบุคคลสามารถเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสม บุคคลนั้นมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จก้าวหน้าในอาชีพนั้นได้อีก แต่ถ้าเลือกอาชีพไม่เหมาะสม นอกจากจะไม่สามารถสนองความต้องการของตนเอง และความภูมิใจในอาชีพตนเองแล้ว ยังมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จล้มเหลวและไม่สามารถปรับตัวเองเข้ากับอาชีพนั้นได้

วิธิดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านไร่ และผู้บริหารเทศบาลตำบลบ้านไร่แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมกับชมรมผู้สูงอายุภายในเขตเทศบาลตำบลบ้านไร่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ จำนวน 2 ชมรม มีจำนวนสมาชิกชมรมรวมกัน 40 คน กลุ่มผู้บริหารของเทศบาลตำบลบ้านไร่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งประกอบด้วย นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี เลขานุการผู้บริหารเทศบาล ที่ปรึกษาผู้บริหารเทศบาล ปลัดเทศบาล รองปลัดเทศบาล หัวหน้าสำนักปลัด หัวหน้าฝ่ายปกครอง นักพัฒนาชุมชน และเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน รวมจำนวน 10 คน

กลุ่มศึกษาแบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างโดยเลือกแบบเจาะจงเป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมกับชมรมผู้สูงอายุ ภายในเขตเทศบาลตำบลบ้านไร่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ จำนวน 2 ชมรม มีจำนวนสมาชิกชมรมรวมกัน 40 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ประกอบด้วย

- ประเภทบุคคล คือ ตัวผู้ทำการศึกษา ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุด ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพราะการศึกษาคั้งนี้จะใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการสัมผัสกับคนโดยตรง ดังนั้นการได้มาซึ่งข้อมูล จะต้องเป็นความจริงมากที่สุด

- ประเภทเครื่องมือ สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยจำแนกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ตอนที่ 1 สถานภาพเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เป็นแบบสัมภาษณ์แบบตรวจสอบรายการและแบบเติมคำสั้น ๆ ในช่องว่าง ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านความต้องการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุ และข้อมูลด้านการมีบาทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นแบบสัมภาษณ์แบบเติมให้ความคิดเห็นแบบสั้น ๆ ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้สูงอายุเป็นแบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิดโดยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มผู้สูงอายุ และกลุ่มผู้บริหารเทศบาลตำบลบ้านไร่ ทั้งหมด 50 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้ศึกษาทำการจัดส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้สูงอายุ จากผู้ใหญ่บ้านและประธานชมรมผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านไร่ จังหวัดสงขลา เพื่อเข้าสอบถามข้อมูลความต้องการเบื้องต้น
2. ผู้ศึกษาได้เข้าพบกลุ่มประชากรตัวอย่างที่ได้ทำการสำรวจ เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ และขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ผู้ศึกษาได้ทำการแจกแจงแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุจำนวน 40 คน ในเขตเทศบาลตำบลบ้านไร่ จังหวัดสงขลา

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้สูงอายุในตำบลบ้านไร่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการของผู้สูงอายุในเรื่องการฝึกอบรมวิชาชีพ และเพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านไร่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จากกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมกับชมรมผู้สูงอายุ ภายในเขตเทศบาลตำบลบ้านไร่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ จำนวน 2 ชมรมมีจำนวนสมาชิกชมรมรวมกัน 40 คน ส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง ซึ่งมีอายุ 60-65 ปี พักอาศัยที่บ้านตนเอง มีวุฒิการศึกษาในระดับประถมศึกษา และเคยมีอาชีพเกษตรกรเป็นส่วนมาก ซึ่งในปัจจุบันยังคงมีรายได้เฉลี่ยรวม 3,000 บาท/เดือน ส่วนใหญ่ได้มาจากบุตรหลาน

ปัจจุบันผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพและไม่มีภาระหนี้สินแล้ว จากการศึกษาความต้องการแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้สูงอายุในตำบลบ้านไร่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า

1. ความต้องการของผู้สูงอายุในการฝึกอบรมวิชาชีพ กลุ่มตัวอย่างของผู้สูงอายุที่สอบถามนั้นส่วนมากมีความต้องการที่จะฝึกอาชีพในชมรมอยู่ในระดับปานกลาง โดยอาชีพส่วนใหญ่ที่ผู้สูงอายุต้องการฝึกอบรม คือ อาชีพนวดแพทย์แผนไทย รองลงมาคือ ทำลูกประคบ และอาชีพทำดอกไม้จัน ซึ่งเมื่อแยกตามรายการแล้วจะเห็นว่าผู้สูงอายุต้องการให้มีการจัดตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์หลังจากสำเร็จการฝึกอบรม และต้องการให้มีการติดตามดูแลหลังการฝึกอบรม และจัดอบรมอย่างต่อเนื่อง

2. แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ จากการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์ของกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุ พบว่าเขตเทศบาลตำบลบ้านไร่ เป็นชุมชนที่ประสบกับปัญหาหลายประการ ซึ่งได้จัดหมวดหมู่ และได้สรุปเป็นแนวทางการส่งเสริมอาชีพ ได้ดังนี้

2.1. ปัญหาเศรษฐกิจ พบว่ามีหนี้สินกับกองทุนหมู่บ้าน และ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เช่น รายได้ลดลง ปัจจัยการผลิตที่มีต้นทุนสูง ตลอดจนสินค้าในตลาดมีราคาแพง ดังนั้นแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ ควรมีการฝึกอบรมวิชาชีพตามความต้องการของผู้สูงอายุในท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต โดยอาศัยภูมิปัญญาและทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสร้างผลผลิต และผลิตภัณฑ์ ตลอดจนส่งเสริมอาชีพ และสร้างโอกาสให้เกิดการทำงาน สร้างรายได้

2.2. ปัญหาการร่วมพัฒนาชุมชน ชุมชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการพัฒนาในลักษณะของการ เปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น ขาดการวางแผน ขาดความร่วมมือ ยังเน้นผลประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวมชุมชนเองดังนั้นแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ ควรมีการอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจโดยมีวิทยากรมาให้ความรู้ สร้างกิจกรรมสานความสัมพันธ์ในชุมชน อีกทั้งยังส่งเสริม สนับสนุนการรวมกลุ่มอาชีพ ส่งเสริมกลุ่มอาชีพในท้องถิ่นที่มีอยู่แล้ว ส่งเสริม สนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆ ที่เหมาะสมต่อการประกอบอาชีพ เพื่อสร้างความเข้มแข็งในอาชีพ อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาอาชีพต่อไป

2.3. มีการรวมตัวกันแบบหลวมๆ ขาดเงินทุน ไม่มีตลาดถาวร ขายผลิตภัณฑ์ไม่ได้ ทำให้สมาชิกบางคนต้องถอยออกไป ดังนั้น แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้สูงอายุควรมีการจัดตั้งเงินทุน ส่งเสริมด้านการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ และจัดหาสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชุมชน จัดวิทยากรมาอบรมให้ความรู้ด้านการบัญชีการจัดการการเงินและงบประมาณ การจัดการผลิต

การจัดการทรัพยากรมนุษย์การวางแผนและการจัดการตลาด จัดโครงการการส่งเสริมอาชีพในท้องถิ่น มีการติดตามประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขพัฒนาไปสู่ความต้องการของผู้สูงอายุอย่างแท้จริง

อภิปรายผล

จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่าผู้สูงอายุยังคงมีความต้องการในการฝึกวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน (2552) กล่าวว่า ผู้สูงอายุยังคงมีความสนใจแล้วต้องการพัฒนาศักยภาพแรงงานของตนเองมาก โดยคิดว่าหลังการฝึกอบรมแล้วสามารถนำไปประกอบอาชีพเพื่อมีรายได้ ได้ซึ่งผู้สูงอายุบางรายก็ยังคงประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจ รวมทั้งภาระหนี้สินต่างๆ เกิดจากการที่ผู้สูงอายุไม่มีรายได้หรือรายได้ที่ได้รับจากลูกหลานเป็นครั้งคราวไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ ผู้สูงอายุบางคน ต้องทำงานรับจ้างเล็กน้อยๆ เพื่อหารายได้ นอกจากนี้การ ฝึกวิชาชีพ ยังก่อให้เกิดการรวมกลุ่มทำกิจกรรม ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีบทบาท และมีส่วนร่วมในการร่วมคิดร่วมสร้างกิจกรรมเพื่อให้ผู้สูงอายุได้ใช้ศักยภาพที่มีอยู่มาสร้างคุณค่าความมั่นคง และมีศักดิ์ศรีให้กับตนเอง ทำให้ผู้สูงอายุเกิดความรู้สึกรักมั่นในการดำรงชีวิตของตนเองในสังคมสามารถจัดการกับปัญหาได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นเทศบาลตำบลบ้านไร่ควรมีการจัดทำโครงการฝึกอบรมตามความต้องการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาล โดยให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต อาศัยภูมิปัญญาและทรัพยากรท้องถิ่น รวมถึงการส่งเสริมด้านการจัดตั้งเงินทุน การประชาสัมพันธ์ ผลิตภัณฑ์ การให้ความรู้ด้านบัญชีการจัดการการเงินและงบประมาณ การจัดการผลิต การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การวางแผนและการจัดการตลาด และควรจัดโครงการการส่งเสริมอาชีพในเขตเทศบาลอย่างต่อเนื่อง มีการติดตามประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขพัฒนาไปสู่ความต้องการของผู้สูงอายุอย่างแท้จริง ผลการศึกษา ดังกล่าวข้างต้น สามารถนำไปเป็นแนวทางการส่งเสริมอาชีพให้กับผู้สูงอายุ สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในสังคมไทย ด้วยการอบรมให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุ และการจัดบริการที่กว้างขวางครอบคลุมความต้องการของผู้สูงอายุทุกกลุ่มตลอดไปและเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้สูงอายุซึ่งเป็นประโยชน์ต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุต่อไป

สรุป

ในฐานะที่เทศบาลตำบลบ้านไร่เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในเขตพื้นที่ ควรมีการจัดทำโครงการเพื่อส่งเสริมอาชีพให้กับผู้สูงอายุ โดยกำหนดอาชีพหลัก ๆ เช่น อาชีพนวดแพทย์แผนไทย รองลงมาคือ ทำลูกประคบ และอาชีพทำดอกไม้จัน ซึ่งผู้สูงอายุต้องการฝึกอบรม โดยการจัด

เจ้าหน้าที่ลงไปประชาสัมพันธ์ให้ผู้สนใจฝึกอบรมอาชีพเข้าร่วมสมัครได้ ณ ที่ชมรมผู้สูงอายุ รวมทั้งการส่งเสริมด้านการจัดตั้งเงินทุน การประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ การให้ความรู้ ในด้านต่าง ๆ และควรจัดโครงการการส่งเสริมอาชีพในเขตเทศบาลอย่างต่อเนื่อง มีการติดตามประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขพัฒนาไปสู่ความ ต้องการของผู้สูงอายุอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน. (2552). การดำเนินการด้านผู้สูงอายุของกรมส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพแรงงานและผู้ประกอบการ. กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน จังหวัดน่าน.
- กฤษมันต์ วัฒนางรงค์. (1 มิถุนายน 2556,). สถานะและปัญหาของผู้สูงอายุในประเทศไทย. สืบค้นจาก <http://www.thairath.co.th>.
- เบญจวรรณ สีสด. (2552). แนวทางการพัฒนาผู้สูงอายุแบบมีส่วนร่วมตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประไพวรรณ ศรีเมธาวรรค และคณะ.(2553). กิจกรรมทางกายของผู้สูงอายุในชนบทภาคใต้ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง. รายงาน.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2553). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ.2553. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. สืบค้นจาก <http://www.m-society.go.th>.
- สุไรพร ลำเลา.(2554). แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้สูงอายุในตำบลฝายแก้ว อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชีวศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานเทศบาลตำบลบ้านไร่. (2551). สภาพทั่วไป และข้อมูลพื้นฐานเทศบาลตำบลบ้านไร่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. สืบค้นจาก <http://www.banraisity.co.th>.
- สมาพันธ์ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย. (2551). บทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล. สืบค้นจาก <http://www.samaphan.net>.